

«ЖІНКА ЗАТРИМАНА ЗА ПОТРІЙНЕ ВБИВСТВО ПІСЛЯ ТОГО, ЯК ЗДАЛАСЯ ШЕРИФАМ»

І згодом:

«ЧИ ВОЛОДІЄ ВОНА РОЗГАДКОЮ П'ЯТИ СМЕРТЕЙ?»

Це правдива історія Клавдії Ілейн Яско — вродливої, спокусливої та психічно хворої. Це також історія розгубленості й безсилля правоохоронних структур, що загрузли в хаотичних спробах розкрити серію на позір випадкових убивств, які протягом року тримали в страху мешканців Центрального Огайо.

Уперше я дізнався про Клавдію в середині липня 1982-го: саме тоді її друг зателефонував спитати, чи не було б мені цікаво написати про жінку, котра в 1978-му, у віці двадцяти шести років, зізналася в потрійному вбивстві — у трьох із десяти злочинів, які преса Огайо охрестила «вбивствами 22 калібру». Хоча раніше вона й боялася говорити про це, повідомив він, та тепер хоче розповісти свою історію.

Я був заінтригований, та й мить випала слушна — я саме взяв неоплачувану відпустку в університеті, щоб виконати свої зобов'язання перед видавництвом з промоції моєї найостаннішої книги.

Додзвонювач, який попросив не розкривати його особи, погодився привезти її до мене в офіс наступного тижня. Перед зустріччю, щоб освіжити спогади, я пішов до бібліотеки й прочитав на мікроплівці десятки газетних статей чотирирічної давнини про злочин, за який Клавдію Ілейн Яско та двох вказаних нею чоловіків суд присяжних штату Огайо звинуватив у «вбивстві, скоєному за обтяжувальних обставин», що передбачає смертну кару.

Перші ж заголовки жирним шрифтом пробудили спогади про цю справу:

«ЛЮБОВНИЙ ТРИКУТНИК:
НОВА ВЕРСІЯ ПОТРІЙНОГО ВБИВСТВА»

Однак газетні світлини не підготували мене до того, що я побачу напрочуд високу вродливу молоду жінку, яка опівдні наступного понеділка 19 липня 1982 року зайшла до мого кабінету.

Вона сіла в крісло поряд із моїм письмовим столом, схрестила довгі ноги й склала руки. Її червоні нігті були ідеально доглянуті, на кожному пальці вона носила по персняю.

— Я вдячна вам, що ви схотіли зі мною зустрітися, — промовила вона м'яким плинним голосом. — Деякі мої друзі кажуть, що з мого життя вийшла б цікава книжка. Ви би не погодилися написати мою історію?

— Хтозна, — відповів я. — Мені б довелося докладно розпитати вас, а вам — відкритися. Це може бути незручно. Чи навіть боляче.

Вона торкнулася горла.

— Я не соромлюся того, що вчинила, і того, як живу. Дозвольте спитати вас, містере Кіз...

— Звітть мене Денієлом, — сказав я.

Вона всміхнулася.

— Денієл... це означає «Божий суддя».

Тут вона насупилася.

— Забула, про що хотіла вас спитати...

І спробувала пригадати.

— Це одна з моїх проблем, — зізналася відтак. — Ніколи не можна мене переривати, інакше я втрачу хід власних думок.

Тоді слід було прислухатися до тривожного уколу її слів та усвідомити, що намагання брати інтерв'ю в особі з нетривалою

увагою може обернутися мукою для нас обох. Але щось у ній — химерне поєднання зваби й вразливості — зачарувало мене й підказало, що з цього вийде історія.

Вона знову пожвавилася:

— А, пригадала. Я хотіла, щоб ви пояснили, як ми працюватимемо разом, якщо ви вирішите взятися за книжку. Я не воджу машини й не можу просити свого друга привозити мене сюди надто часто.

— У цьому не буде потреби. Коли закінчиться мій рекламний тур, я щотижня їздитиму до Колумбуса, і кожного разу ми говоритимемо годин по дві-три — чи скільки ви зможете приділити.

Її плечі полегшено опустилися.

— О, це пречудово. Я гадала, що доведеться платити комусь, щоб возив мене сюди, а я небагато заробляю на своїй роботі.

З її слів, вона працювала на півокладу офіціанткою в коктейль-барі «Сешенз» готелю «Шератон» у Колумбусі, тож її заробіток складався переважно з чайових.

— Але я погоджуюся поки лише розпочати збір матеріалу, щоб подивитися, чи вийде з цього історія, — нагадав я Клавдії.

— Ви захочете написати її, — пообіцяла вона. — Я знаю.

— Чому ви хочете, щоб цю книжку було написано? — спитав я.

Вона зітхнула й подивилася кудись повз мене.

— Те, що сталося зі мною в 1978-му, і досі переслідує мене. Якщо я побачу це в книжці, під обкладинкою — як ви зробили для Біллі у «Таємничій історії Біллі Міллігана», — тоді, можливо, мені вдасться звільнитися від спогадів про жертви.

— Не можу обіцяти, що це трапиться.

— Трапиться. От побачите, — упевнено заявила жінка.

Коли вона пішла, у кабінеті лишився витати запах її парфумів. Я сидів і питав себе, на що зголошуюся.

Люди, з якими я говорив про Клавдію, розходились у своїх судженнях про неї. Прокурори й офіцери правоохоронних

служб, безпосередньо залучені до справи, були впевнені, що вона брала участь у потрійному вбивстві або принаймні була на місці вбивств.

Однак більшість ЗМІ співчувала їй, включно з «Плейбоєм», який у статті «Смертельна небезпека для Клавдії» за грудень 1978 року наполягав, що подробиці злочину, розкриті нею на дев'ятигодинному допиті в Департаменті шерифа, вклав їй до рота детектив, відповідальний за ведення тієї справи. Оскільки 1978-й був роком виборів, чимало телевізійних і газетних репортерів зазначали, що тиск на помічників шерифа та прокурорів щодо розкриття потрійного вбивства змушував їх перегинати палицю. А Клавдію, згідно з суспільною думкою, використали й принесли в жертву.

Ідея розповісти справжню історію цієї вродливої загадкової жінки вабила мене. Якщо вона вважає, що втілена в книжці правда допоможе їй розвіяти нав'язливі спогади, це теж буде чудово.

Проте все виявилось не так. Правда постійно змінювалася.

Холодного 26 жовтня 1982 року, за чотири місяці після нашої зустрічі, я приїхав до Колумбуса, щоб уперше побесідувати з Клавдією.

Друг, який телефонував і рекомендував її мені, також застеріг, що район, у якому вона мешкає, один із найбільш кримінальних у місті. Йому було жаль, що їй доводиться жити в такому жахливому місці, і він навіть зізнався: щоразу, коли відвідує її, то бере з собою пістолет.

Звернувши у вузький провулок за її будинком, я припаркувався навпроти дверей чорного ходу, як вона й веліла. Хоч була друга половина дня, на вулицях було безлюдно, і я вже починав нервувати. Є щось дуже бентежне в тому, щоб перелякатися серед білого дня. Я обережно оглянув провулок, від краю до краю, перш ніж покинути авто й дуже швидко підійти до задніх дверей квартири Клавдії.

Вона спостерігала за мною крізь вікно. А коли відчинила двері, щоб впустити мене, щось грюкнуло об підлогу. Я підстрибнув.

— Дідько, — промовила жінка. — Я й забула.

Вона нахилилася й підбрала довгий ніж м'ясника.

— А це навіщо? — загорлав я та відступив, уявляючи, як вона заганяє цей ніж у мене.

Клавдія здивовано глипнула.

— Він у мене застромлений над дверною петлею, щоб, коли хтось колупатиметься в моєму замку, доки я сплю, він упав і розбудив мене. У цю квартиру тричі вламувалися. Мені справді лячно тут самій, а так у мене є хоч щось під рукою для самозахисту.

Мені знадобилося кілька секунд, щоб віднайти самовладання. Нарешті я ввійшов, і вона знову замкнула двері, увігнавши ніж на місце.

— Улаштуйтеся зручніше, — сказала вона. — Мені треба до ванної.

Її квартира — малогабаритне однокімнатне житло. Маленьку кухню відокремлювали від спальні-вітальні дві шафки, заставлені флаконами засобів для укладання волосся, косметикою, вітамінами й консервними бляшанками. Там пахло ароматичним тальком і парфумами. На комоді стояла студійного типу вітальна листівка із зображенням великої потворної жаби, що виголошує гасло:

З'їжте перед сніданком живу жабу, і нічого гіршого з вами цього дня вже не станеться.

Дякувати Богові, вона мала почуття гумору.

Я відсунув купу старих газет і рахунків на канапі, щоб звільнити місце й сісти, і поклав свій диктофон на підлокітник її крісла-гойдалки.

Клавдія насупилася, коли увійшла й побачила його.

— Навіщо це?

— Я завжди працюю з диктофоном, — пояснив я. — Мені треба мати можливість переслухати нашу розмову, щоб упевнитись, що я все роблю правильно.

— Розумію, — сказала вона, сідаючи в крісло й енергійно розхитуючись, — але мені це не подобається.

Я схопив диктофон, доки той не впав, і переклав на канапу поряд із собою.

— Невдовзі ви забудете про нього.

— Сумніваюся, — жінка напружила м'язи, а потім розслабилася. — Але до справи.

— По-перше, я б хотів отримати певну картину. Розкажіть про своє дитинство. Яким було ваше життя, коли ви зростали?

Вона похитала головою.

— Не пам'ятаю. Моє дитинство було нещасне — найгірша частина мого життя.

Я хотів був спитати, чому, та, побачивши сльози в її очах, промовчав.

Натомість, доки вона невимушено розповідала про свій арешт, обвинувачення та ув'язнення, я усвідомив, що вона задає напрямок розмові.

Повернувшись додому й прослухавши запис, я виявив, що за три години, які ми провели разом, Клавдія розповіла мені не більше, ніж я вже знав із газет.

Тоді й треба було все це припинити. Але я цього не зробив. Я вже схвильовано передчував, як отримаю нерозказану історію того, що насправді сталося в Огайо в 1978 році, і дізнаюся, яку роль відіграла Клавдія в тих жорстоких убивствах.

ЧАСТИНА ПЕРША

Жертви й підозрювані

РОЗДІЛ ПЕРШИЙ

У Центральному Огайо панувала одна з найхолодніших зим за всю історію. Штат оговтувався від лиха, яке газети Колумбуса охрестили «Хуртовиною-вбивцею 78-го». Оголошуючи надзвичайний стан, губернатор Джеймс Роудз назвав бурю «душогубом у пошуках жертви».

У ніч на понеділок 13 лютого Джордж Ненс, помічник шерифа округу Франклін, виїхав обмерзлою трасою 70 на захід, прийнявши виклик на звичайну перевірку житла відразу за межами міста Колумбус. Повідомили, що телефонував менеджер клубу «Ельдорадо Мікі», оскільки його бос Мікі Маккен і танцівниця гоу-гоу Крістін Гердман, яка жила з ним, не з'явилися на роботу тієї ночі, а вдома ніхто не бере слухавки.

Була майже десята, коли помічник шерифа Ненс повільно в'їхав на Онгаро-драйв. На вулиці було тихо, вогні розкішних замських будинків відбивались у засніжених деревах і газонах. Виїжджаючи на пагорб перед будинком Маккена, він побачив зелений мікроавтобус, припаркований на правому боці під'їзної доріжки.

Ненс вийшов із поліційного авто й пошкандибав крізь глибокі замети до маленького ганку, освітленого зсередини будівлі. Подзвонив у двері, посмикав дверну ручку, а коли ніхто не відповів, підійшов зазирнути крізь переднє вікно.

На підлозі в проході лежала жінка.

Ненс кинувся назад до автівки, викликав диспетчера Департаменту шерифа й описав те, що побачив. Він іде всередину дізнатися, мертва жінка чи жива, сказав полісмен, і йому потрібні підмога й детектив.

Обійшовши навколо будинку, Ненс пошукав сліди, але все було вкрите свіжим снігом. Побачивши, що двері з боку гаража виламані, він обережно увійшов туди зі службовим револьвером у руці й перетнув літню веранду, прикрашену ротанговими меблями, африканськими масками та списками. У домі було спекотно — він помітив, що термостат увімкнений на повну потужність.

Жінка років за сімдесят, одягнена в короткий банний халат поверх білої ситцевої нічної сорочки, лежала в проході між літньою верандою та вітальнею. Їй вистрілили один раз у плече й тричі в голову справа. Волосся та обличчя були залиті кров'ю, а по закривавленій підлозі розсипалися гільзи 22 калібру. З нудотного смороду Ненс припустив, що померла вона день-два тому.

Він швидко рушив далі, перевіряючи всі кімнати. Матраци були скинуті з ліжок, простирадла зірвані, шухляди — витрушені на ліжка.

Коли Ненс відчинив двері з кухні до гаража, його обличчя обдало морозним повітрям. Він увімкнув світло й був шокований, побачивши тіло молодої темноволосої жінки, яка лежала на спині. Її черевики валялися поряд серед розкиданого вмісту її випатраної сумочки. Іржаво-червоні штани з розірваною до промежини блискавкою були спущені до колін, оголюючи білі з блакитним бісером сценічні трусики. Їй вистрілили один раз у праве плече, двічі в лоб та раз у праву щоку.

Кров на її обличчі замерзла.

Ненс полегшено почув, як під'їжджають автівки. Першими увійшли медики, потім — місцева поліція, яка прийняла виклик.

Коли близько десятої тридцять надійшов перший дзвінок помічника шерифа Ненса щодо підмоги, відгукнулися детективи Департаменту шерифа округу Франклін Говард Чемп і Тоні Річ.

Сержант Чемп, передчасно посивілий у свої сорок із гаком років, був елегантно вдягнений, завжди носив костюми-трійки й показні золоті каблучки з діамантами. Останні три роки він очолював відділ боротьби з організованою злочинністю та наркотиками. Чемп був худорлявий, холоднокровний і суворий.

Детектив Тоні Річ, із темно-білявим хвилястим волоссям, вусами щіточкою та блакитними очима, справляв враження глибоко зосередженої людини. Кремезний, метр вісімдесят п'ять заввишки, він нагадував середнього віку гравця в американський футбол.

Під час сорокап'ятихвилинної їзди від відділка до Онгаро-драйв вони обмінювалися відомостями про Мікі Маккена. Клуб «Ельдорадо Мікі» (так званий клуб для власників «Кадилаків Ельдорадо»¹) був розташований у сумнозвісному західному кварталі Колумбуса, відомому як Днище. Річ знав, що його збираються прикрити на півроку, оскільки одна з танцівниць Маккена порушила декрет Колумбуса про заборону танців в оголеному вигляді в клубах, де продають спиртне. Річ якось побував у тому клубі, щоб зустрітися з інформатором, який і відрекомендував його власникові — то був єдиний раз, коли він бачив Мікі.

До Говарда Чемпа доходили чутки, що Маккен улаштував у задній кімнаті покер із високими ставками і що він замішаний у наркоторгівлі та проституції. Але єдине обвинувачення проти Маккена висували п'ять років тому, коли визнали його винним в ухилянні від сплати податків.

Прибувши до будинку Маккена, Чемп з'ясував, що він — перший старший детектив на місці злочину, тож узяв розслі-

¹ «Кадилак Ельдорадо» — американський представницький автомобіль класу люкс. (Тут і далі прим. пер.)